

**EKONOMİK, SOSYAL VE POLİTİK KÜRESELLEŞMENİN KÜRESEL GÜÇ OLMADA
ETKİLERİ***THE EFFECTS OF ECONOMIC, SOCIAL AND POLITICAL GLOBALIZATION ON GLOBAL
POWER**Doç. Dr. Harun YAKIŞIK**

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü Çankırı/Türkiye

Prof. Dr. Ahmet Kibar ÇETİN

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü Çankırı/Türkiye

ÖZ

Küreselleşme ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişme ile birlikte önlenemez bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Küreselleşme çok geniş bir etki alanına sahip olduğundan birbirinden farklı bilim dallarındaki araştırmacılardan politika yapıcılara kadar toplumun birçok farklı kesimi tarafından tartışılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, farklı gelir seviyelerindeki ülkelerde ekonomik, sosyal ve politik küreselleşmenin ülkelerin küresel ekonomik güç olmaya etkileri 2000-2012 yılları arasında panel veri analiz yöntemi kullanılarak incelemektir. Elde edilen sonuçlara göre, farklı gelir düzeyinde farklı küreselleşme kanallarının küresel ekonomik güç olmasında etkili olduğu tespit edilmiştir. Tahmin sonuçlarına göre; yüksek gelir grubunda ekonomik küreselleşmenin, orta-yüksek gelir grubunda sosyal küreselleşmenin ve orta-düşük gelir grubunda politik küreselleşmenin bu ülkelerin küresel güç olmalarına pozitif yönde etki ettiği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre küreselleşme düşük gelirli ülkelerde negatif etkilere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Küreselleşmenin Etkileri, Panel Veri Analiz Yöntemi

ABSTRACT

With the rapid development of transportation and communication technologies, globalization emerges as an unavoidable process. Since globalization has a wide range of impacts, it is being discussed by many different segments of the society, from researchers of different sciences to policy makers.

The purpose of this study is to examine the effects of economic, social and political globalization in countries with different income levels on the global economic power of countries using panel data analysis method and using period of 2000-2013. According to the results obtained, it has been determined that different globalization channels at different income levels are effective in being global economic power. According to the estimation results; economic globalization in the high income group, social globalization in the middle-high income group; and political globalization in middle-low income group have been found to have a positive effect on becoming global powers. According to research results, globalization has negative effects on low income countries.

Keywords: Globalization, Impacts of Globalization, Panel Data Analysis

1. GİRİŞ

Küreselleşme, küresel köy kavramı olarak kullanılmaya başlandığı 1962 yılından beri (Şenkal, 2007:102) tanımı, sebebi, sonuçları ve etkileri açısından küreselleşmeyle dolaylı ya da doğrudan ilişkisi olan tüm disiplinler tarafından farklı anlamların yüklendiği konuların başında gelmektedir. Bu farklı yaklaşımlar içerisinde küreselleşme en genel anlamda “ulusal sınırların önemini yitirdiği, üretim faktörlerinin, mal ve hizmetlerin uluslararası dolaşımının kolaylaştığı, ülkeler arasında sosyal, kültürel ve politik etkileşimin arttığı bir süreç” şeklinde tanımlanabilir (Hayaloğlu vd., 2015). Diğer bir tanımlamaya göre küreselleşmeyi “insan, bilgi, fikir, sermaye ve malların kıtalararası mesafelerde ilişki ağları kurma süreci” olarak tanımlamaktadır (Clark, 2000: 86). Ayrıca küreselleşme, ulusal sınırları ortadan kaldıran, ulusal ekonomileri, kültürleri ve

* Bu çalışma ilk hali 12-17 Eylül 2017 tarihlerinde Kosova'nın başkenti Priştina'da I. Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Kongresi'nde tam metin olarak sunulan “Ekonomik, Sosyal Ve Politik Küreselleşmenin Küresel Güç Olmada Etkileri” başlıklı bildirinin tekrardan gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiş halidir.

teknolojileri birbirine bağlayan, karşılıklı ve kapsamlı dayanışma ilişkileri yaratan bir süreç olarak da tanımlanmaktadır (Norris,2000:155). Küreselleşmeyi Giddens dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olayın başka bir bölgede etki yaratan sosyal ilişkiler ağı olarak tanımlamakta ve dünyayı elimizden kayıp giden bir nesne olarak sembolize etmektedir (Giddens, 2000).

Küreselleşmeyle ilgili yapılan tanımlardan küreselleşmenin ülkelerin sınırlarını anlamsız hale getirerek malların ve üretim faktörlerinin (emek ve sermaye) serbestçe dolaştığı ve küresel ilişki ağlarının olduğu dinamik bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Küreselleşmeyle ivmelenen bu ilişki ağları ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme olarak karşımıza çıkmaktadır. Küresel ölçekte mal ve hizmetlerin hareketliliği ekonomik küreselleşmeyi temsil ederken; sosyal küreselleşmeyi bilgi, fikir, imaj ve insanların uluslararası hareketliliği; politik küreselleşmeyi ise kamu politikalarının uluslararası ölçekte yayılması temsil etmektedir (Keohaneve Nye,2000:4).

Ekonomik, sosyal ve politik ilişki ağlarıyla ülkelere nüfuz eden küreselleşme, ulusal politikaları derinden etkilemektedir. Özellikle teknolojik gelişmeleri kapsayan ekonomik küreselleşme ülkeleri küresel aktörlere eklemlenme sürecini hızlandırmaktadır (Güngör, 1997:3). Teknolojik gelişmelerin de katkısıyla çevre ülkeler tüm kurumlarıyla merkez ülkelere benzeşerek onların kontrol ve yönlendirmelerine açık hale gelmektedir (Kantarcioglu, 1998:7).Teknolojik küreselleşmeyle birlikte toplumda kültürel değişimin yaşanması ve teknolojik gelişmeyi yönlendiren ülkelerin küresel köyün efendileri haline gelmeleri kaçınılmaz hale gelmektedir. Böylece küresel ülkelerin kültürü baskın kültür haline evrilecektir. Dolayısıyla küreselleşme ekonomik küreselleşme ile başlayıp politik küreselleşmeyle devam edecek ve son aşamada ulusal kültür, dominant kültürle baskılanıp kültürel küreselleşmeyle tamamlanacaktır.

Küresel iletişim ağlarının bu derece etkin olması ve neredeyse seçim hakkı vermeden tüm ülkeleri küreselleşmeye sürüklemesi kaçınılmaz olarak bu süreci yönetmeyi ve dolayısıyla bu sürece etki eden faktörleri ön plana çıkarmaktadır. Bu, çalışmamamızın başlıca motivasyon kaynağını oluşturmaktadır.

Literatürde yaygın olarak küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkileri araştırılmaktadır. Oysa ülkeler eğer ekonomik krizde değilse ekonomik büyüme sürecindedir. Küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerinde pozitif etkiye sahip olması, onların küresel güç olmaya etkilerini göstermez. Önemli olan ülkenin diğer ülkelerden daha yüksek bir büyüme performansına sahip olarak küresel güç sürecine yöneltmesidir. Literatürde küreselleşmenin büyüme etkileri sorgulanırken küresel güç olmaya etkileri sorgulanmamaktadır. Bu çalışma literatürdeki bu boşluğu doldurmaya adaydır.

Çalışmanın araştırma sorusunda ‘ekonomik, sosyal ve politik küreselleşmenin farklı gelir düzeyindeki ülkelerin küresel ekonomik güç olmaya etkisi’ sorgulanmaktadır. Çalışmada küreselleşme; ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme endeksleri tarafından temsil edilirken küresel ekonomik güç, ülkenin GSYH ’sının dünya GSYH ’ya oranı olarak temsil edilmiştir. Böylece zimmi olarak küresel ekonomik gücün ulusal ekonominin dünya ekonomisi içindeki büyüklükle ölçülebileceği kabul edilmiştir.

Araştırmanın amacı Dünya Bankası sınıflamasına göre farklı gelir düzeylerindeki ülkelerde 2000-2012 yılları arasında ekonomik, sosyal ve politik küreselleşmenin küresel ekonomik güç olmaya etkilerini analiz etmektir. Küreselleşme etkileri ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılaştığı (Stiglitz, 2004 ve Krugman, 2007) için ülkeler gelir gruplarına göre incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde küreselleşme ve etkileri, üçüncü bölümünde ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme endeksleri, dördüncü bölümünde veriler ve yöntem, beşinci bölümde ise tahmin sonuçları verilmiştir. Altıncı ve son bölümde bulgular ve sonuç değerlendirilmiştir.

2. KÜRESELLEŞME VE ETKİLERİ

Literatürde küreselleşme çalışmaları en genel boyutlarıyla küreselleşme karşıtı ve yanlısı çalışmalar olarak sınıflandırılabilir. Küreselleşme karşıtı ya da küreselleşme tehditlerine karşı mesafeli olunması gerektiğini ortaya koyan çalışmaların ortak noktasının küreselleşmenin kimlere daha fazla çıkar sağladığı konular üzerine yoğunlaştığını görmekteyiz. Bu görüşe sahip araştırmacılar özellikle gelir eşitsizliği ve paylaşım sorunları, ulusal ve uluslararası kalkınma açıkları ve dengesizlikler, yoksulluk, kültürel erozyon ve asimilasyon, çevresel sorunlar ve uluslararası terörizme zemin hazırlaması gibi olumsuz sonuçları gündeme getirmektedirler. İfade edilen sorunlarla birlikte küreselleşme beklentileriyle dünya sistemine eklemlenen ülke, güçlü kurumsal yapısıyla küreselleşmeyi yönlendiremediği takdirde ulusal, ekonomik, sosyal ve politik açıdan dışa bağımlı hale gelmesi kaçınılmaz hale geleceği konusuna dikkatler çekilmektedir (Boratav, 2007: 26-28; Yeldan, 2013:42-43; Pamuk, 2015:6-7). Buna karşın kurumsal yapısı güçlü olan ve korumacı politikalarla yerel dinamikleri güçlendirmede etkin olan ülkelerinde küresel güç olma yolunda göstereceği performans

tartışılmaya açılmaktadır (Gerschenkron, 1962; Wade, 1990; Öniş, 1991; Sönmez, 2001). Hatta Kennedy küreselleşmeyi ülke bütünlüğü için bir tehdit olarak görmektedir (Kennedy, 1998: 65). Eğer ülke küreselleşme karşısında ekonomik olarak rekabet gücüne ulaşmadan, küreselleşmeyle birlikte küreselleşmenin demografik ve çevre tehdidini kontrol etmeden, siyasi istikrarsızlığı, şiddet ve savaş tehditlerini azaltmadan küreselleşme sonuçları itibariyle tehdit olamaya devam edeceği dile getirilmektedir (Kennedy, 1998: 450). Bu bağlamda küreselleşme ulus devletin güçlenmesi önündeki en büyük engel olarak görülmektedir (Amstrong, 1998: 461). Son dönemlerde sıklıkla yaşanan ulusal ya da uluslararası finansal krizler neticesinde derinleşen merkez-çevre ülkeleri arasındaki gelir farkları küreselleşmenin sonuçlandığı olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir. Küreselleşmeyi eşitsizlikler yaratan bir yapı olarak değerlendiren araştırmacılar bu yapıyı destekler niteliktedir (Heshmati ve Sangchoon, 2010; Goldberg ve Pavcnik, 2007).

ILO ve IMF verileri ışığında, küreselleşmenin çevre ülkelerin ekonomik büyüme, ücret ve gelirleri üzerine olumsuz etki yaptığını ortaya koyan çalışmaları da küreselleşme karşıtı olarak değerlendirmek mümkündür. Dolayısıyla küreselleşme sürecinde çevre ülkelerin ekonomik büyüme oranlarının göreceli olarak daha yüksek olmasına karşın bu ülkelerde ücret ve gelir artışlarının çevre ülkelere göre daha düşük seviyelerde olması merkez ülkeleriyle aralarındaki gelir farkının daha da açıldığı dikkatleri çekmiştir. Aynı şekilde merkez ülkelerde istihdam yaratan sektörler tarımdan sanayi ve hizmetlere kayarken çevre ülkelerde tarımın istihdam payı göreceli olarak azaldığı halde sanayi ve hizmetlerin istihdam paylarında beklenen artışların gerçekleşmediği dikkat çekmektedir. Sektörlerin GSMH paylarında da beklenen dönüşümlerin gerçekleşmediği görülmüştür. Merkez ülkelerde 2000'li yıllara gelindiğinde tarımın GSMH payı yüzde 3 ve sanayinin payı yüzde 24'lere çıkarken, hizmetlerin payını yüzde 70'lere çıktığı görülmektedir. Çevre ülkelerde ise aynı verilerin sırasıyla 30, 25 ve yüzde 45'ler seviyesinde gerçekleşmiştir (ILO, 2007). Bu göstergeler ticari küreselleşmenin dünya ekonomisinde kimlerin lehine ve aleyhine sonuçlar doğurduğu ya da hangi ülke gruplarının ulusal dinamikleriyle küreselleşmeyi çıkarları için yönlendirdiklerinin bir göstergesi olarak karşımızda durmaktadır.

Küreselleşmenin olumsuz sonuçları ve hangi ülke gruplarını etkilediğini ortaya koyan yukarıdaki çalışmalara karşın, küreselleşmenin gelişmiş ülkeler için olumlu sonuçlar sağladığını ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır. Gelişmiş ülkelerin özellikle de Amerika ve gelişmiş Batı toplumlarının küreselleşmeden neden çıkar elde ettiklerinin sebeplerini; bu ülkelerin süreci başlatan ve küresel sistemi ekonomik, sosyal ve politik anlamda kendilerine çıkar sağlayacak şekilde sistematige dönüştüren ülkeler olmasında aramak daha doğru olacaktır. Ayrıca bu ülkelerin bilgi ve teknolojiyi küreselleşmeyi genişletmek için kullandıkları ve bu gelişmeyi hızlandırmak için hukuk sistemiyle bütünleştirdikleri görülmüştür (Weber, 1905: 15). Bununla birlikte özellikle son yüzyılda Amerika'yı dünyanın, ekonomik, siyasal, ideolojik ve kültürel anlamda küresel yönlendirici gücü yapan etkenleri; (i) ulusal gücünü üretim ve teknolojiye yoğunlaştırması, (ii) son dönemlerde yüksek askeri harcamalarla savunma gereksinimleri açısından dünya ülkelerini kendine bağlaması ve (iii) İkinci Dünya Savaşı yıllarında tüm Avrasya'nın altyapısı yıkıma uğrarken Amerika'nın bu yıkıma maruz kalmaması olarak değerlendirilmektedir (Wallerstein, 2009).

Yukarıda ifade edilen gelişmiş ülkelerin küreselleşmeyi yönlendirme süreçlerine karşılık gelişmekte olan ülkelerde görülen küreselleşme süreçleri farklı yapılarda şekillendiği dikkatleri çekmektedir. Gelişmekte olan ülkeler ekonomik, sosyal ve politik yapıyı dönüştüren bilgi ve teknolojiyi yaratan ve yönlendiren ülkeler olmadılarından bu süreçte gelişmiş ülkeleri taklit ve takip eden ülkeler durumunda kalmışlardır. Dolayısıyla Neo-liberal politikaların piyasa köktenciliği dayatmalarıyla değerlendirildiğinde küreselleşmenin muhtemel kazançları olarak beklenen işbölümü ve uzmanlaşmadan yeteri kadar yararlanılamadığı ve bunu teknoloji yaratan yapıya dönüştürülemediği ortaya çıkmaktadır (Taymaz, 2001:76). Dış ticarete dayalı küreselleşme sürecinde neden Ar-Ge temelli teknolojik dönüşümlerin gerçekleştirilemediği ülkenin yapısal ve kurumsal sorunlarını gündeme getirmektedir (Adıgüzel, 2011). Literatürde çok sayıda çalışma güçlü kamu kurumları ve yönlendirici politikalar olmadan dışa açık politikalarla küresel piyasalara eklemlenerek küresel ölçekte söz sahibi olmanın mümkün olamayacağını ortaya koymaktadır (Rodrik vd., 2004; North, 1990; Acemoğlu ve Robinson, 2013, Helpman, 2004, Chang, 2002, Allen, 2011).

Küreselleşmenin olumlu ve olumsuz sonuçlarını ortaya koyan çalışmaların yanında, ülkelerin küreselleşme derecelerini belirleyen göstergelerin neler olduğunu ortaya koyan çalışmaları da görmekteyiz. Bu çalışmalardan bazıları küreselleşme göstergesi olarak dış ticareti (Grossman ve Helpman, 1991; Rebelo, 1991; Frankel ve Romer, 1996; Greenaway vd., 1999; Dorman, 2000; Mah, 2002) kullanılırken bazı çalışmaların doğrudan yabancı sermaye akımlarını (De Mello, 1999; Dollar ve Kraay, 2001; Badinger ve Tondl, 2002; Carkovic ve Levine, 2002; Onaran, 2007; Ayanwale, 2007; Mileva, 2008) kullandığı görülmektedir. Dış

ticareti ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını küreselleşme göstergesi olarak kullanan bu çalışmalardan elde edilen bulgulara bakıldığında farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Greenaway vd. (1999), dış ticaret ile ekonomik büyüme arasında güçlü bir ilişki bulurken Carkovic ve Levine (2002), dış ticaret ile ekonomik büyüme arasında güçlü bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Rao ve Vadlamannati (2011), düşük gelire sahip 21 Afrika ülkesinde küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerine düşük fakat pozitif, anlamlı ve kalıcı bir etkisinin olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Leita (2013) ise Portekiz için 1995-2011 yılları arasında kültürel küreselleşmeyle ekonomik büyüme arasında ilişkiyi incelemiş elde ettiği sonuçlara göre uluslararası ticaret ve kültürel küreselleşmenin ekonomik büyümeye katkısının olduğunu ortaya koymuştur.

Literatürde küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerinde farklı ülkelerde farklı etkilerinin olduğu bulguları da önemli yer tutmaktadır. Başta Garrett (2001) ve Dollar ve Kraay (2004) küreselleşmenin etkilerinin tüm ülkelerde aynı sonuçları vermediği özellikle gelişmekte olan ülkelerde dışa açıklığın büyümeyi artırırken aynı zamanda yoksulluğu da azalttığını ortaya koymuşlardır. Stiglitz (2004) ve Krugman (2007) küreselleşmeden tüm ülkelerin aynı derecede yararlanamayacağı hatta gelişmekte olan ülkelerin kurumsal altyapılarının zayıf olması bu ülkelerde küreselleşmenin büyümeyi olumlu etkilemeyeceği ve sonuçlarının negatif bile olabileceğini ileri sürmüşlerdir. Salvatore (2004) ise büyüme için küreselleşmenin ve liberal politikaların gerekli ve yeter şart olmadığı ancak bu dinamiklerin büyümeyi hızlandırabileceği sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla küreselleşme politikalarının ülkeye olumlu katkıların olması ülkede küreselleşmeyi yönlendirecek kurumsal altyapının önemini gündeme getirmektedir. Genellikle küreselleşmenin ülkelere olumlu katkılarının ekonomik alanda yoğunlaştığını ortaya koyan çalışmaları da görmek mümkündür (Celik ve Basdas, 2010; Dreher, 2006; Leita 2012b). Borensztein vd. (1998), Carkovic ve Levine (2002), Köse vd. (2006) özellikle eğitilmiş nüfusu yüksek olan ülkelerin doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına açık yapıları bu ülkelerde istihdam artışı sağlarken yoksulluğu azalttığı sonuçlarını elde etmişlerdir. Buna karşın küreselleşmenin bu ülkelerde gelir dağılımını nasıl etkilediğine dair herhangi bir bulgu elde edememişlerdir.

Yukarıda özetlenen, küreselleşme göstergesi olarak dışa açıklık ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarıyla ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi test eden çalışmaların yanında küreselleşme göstergesi olarak ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme endekslerini kullanan çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları Tablo 1'de ulaştıkları sonuçlarla birlikte raporlanmıştır.

Küreselleşmenin alt bileşenleri olan KOF endekslerini kullanarak yaptıkları çalışmalarda araştırmacıların farklı sonuçlar elde ettikleri ve bu çalışmalardan Dreher (2006) küreselleşmenin hız kazandığı 1970-2000 dönemini kapsayan 123 ülkeye yönelik çalışmada ekonomik, sosyal ve politik küreselleşmenin özellikle gelişmiş ülkelerde büyümeyi olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Chang ve Lee (2010) OECD ülkelerine yönelik yaptığı çalışmada, KOF endeksleri ile ekonomik büyüme arasında uzun dönemli bir ilişkiyle birlikte ekonomik ve sosyal küreselleşmeden ekonomik büyümeye doğru bir nedensellik elde etmiştir. Bu alanda Gurgul ve Lach (2014) geçiş ekonomilerine yönelik yaptıkları çalışmada ekonomik ve sosyal küreselleşmenin bu ülkelerde ekonomik büyümeyi artırırken politik küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin olmadığını ortaya koymuşlardır. İslam İşbirliği Teşkilatı'na üye 33 ülkenin gelişmişlik durumlarına göre gruplandırıldığı ve küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin analiz edildiği çalışmada, elde edilen sonuçlara göre küreselleşmenin yüksek ve orta gelire sahip ülkelerde ekonomik büyümeyi pozitif etkilerken düşük gelire sahip ülkelerde olumsuz etkilediği sonucunu ortaya konulmuştur (Samimi ve Jenatabadi, 2014). Rao ve Vadlamannati (2011) Afrika'nın 21 düşük gelirli ülkesine yönelik uyguladıkları çalışmada küreselleşmenin ekonomik büyümeyi artırdığı sonucunu elde etmiştir. Rao vd. (2011) 5 Asya ülkesine yönelik yaptıkları çalışmada ülkelerin yüksek küreselleşme seviyesinde ekonomik büyümesinin de arttığı bulgusunu elde etmişlerdir. Villaverde ve Maza (2011) farklı gelişmişlik düzeylerine sahip ülke grupları üzerine yaptıkları çalışmada, ekonomik ve sosyal küreselleşmenin ekonomik büyümeyi olumlu etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Chang vd. (2011) ve Rao vd. (2011) yüksek küreselleşme seviyesine sahip ülkelerde küreselleşmenin ekonomik büyümeyi pozitif etkilediği bulgularına ulaşmışlardır. Leita (2013) 28 Avrupa Birliği üyesi ülkelere yönelik yaptığı çalışmada kültürel küreselleşme ve dış ticaretin ekonomik büyümeyi artırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Tablo 1: KOF Küreselleşme Endeksin Kullanan Bazı Çalışmalar ve Bulguları

Yazar/Yazarlar	Çalışmanın Sonucu
Dreher (2006)	Genel, ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme büyüme üzerinde pozitif etkilidir.
Chang ve Lee (2010)	Genel, ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme ile büyüme arasında uzun dönemli ilişki mevcuttur.
Villaverde ve Maza (2011)	Küreselleşme büyüme üzerinde pozitif etkisi var.
Leita (2013)	Kültürel küreselleşme büyüme üzerinde pozitif etkilidir.
Gurgul ve Lach (2014)	Ekonomik ve sosyal küreselleşme büyüme üzerinde pozitif etkili, politik küreselleşme etkisizdir.

Tablo 1 (Devamı): KOF Küreselleşme Endeksin Kullanan Bazı Çalışmalar ve Bulguları

SamimiveJenatabadi (2014)	Küreselleşme İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi yüksek ve orta gelirli ülkelerde pozitif etkili, düşük gelirli ülkelerde ise negatif etkilidir.
Hayaloğlud. (2015)	Küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkileri ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık arz etmektedir.
Rao ve Vadlamannati, 2011	Küreselleşmenin düşük gelirli Afrika ülkelerinde ekonomik büyümeyi olumlu etkilediği bulunmuştur.
Rao vd. 2011	Yüksek küreselleşme düzeyinin büyümeyi pozitif etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.
Chang vd. 2011	Yüksek küreselleşme büyümeyi olumlu etkilemektedir.

3. EKONOMİK, SOSYAL VE POLİTİK KÜRESELLEŞME ENDEKSLERİ

Bu çalışmada kullanılan ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme endeksleri 2002 yılında İsviçre KOF Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü'nde Axel Dreher tarafından oluşturulmuş (Caselli, 2012: 46) ve 2008 yılında alt bileşenler eklenerek geliştirilen endekslerden oluşmaktadır (Dreher ve Gaston, 2008). Endeksler, alt bileşenleri ve bunların ağırlık oranları Tablo 2'de raporlanmıştır.

Endekslerin oluşumunda seçilen parametreler küreselleşme tanımlarında vurgulanan mal ve faktörlerin mobilitesi ve ilişki ağlarının yaygınlığı gibi özelliklerle uyum içinde görünmektedir. Buna rağmen endeksin oluşumunu eleştiren görüşlerde bulunmaktadır. Özellikle sosyal küreselleşmenin ölçülmesinde kullanılan kültürel yakınlık değişkenlerinden McDonald's restoran sayısı ve IKEA mağaza sayısı gibi değişkenlerin Batı kültürüne ait değişkenler olduğundan buna karşılık küreselleşmenin sadece Batıya özgü kriterlerle değerlendirilemeyeceği sürekli eleştirilen konuların başında gelmektedir (Caselli, 2008; Scholte, 2008; De Lombaerde ve Iapadre, 2008).

Tablo 2: KOF Küreselleşme Endekslerinin Bileşenleri ve Ağırlık Oranları

Endeksler	Ağırlık Oranı (%)	
Ekonomik Küreselleşme	100	
i) Gerçek Akışlar	50	
Dış ticaretin GSYH içindeki payı		21
Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının GSYH içindeki payı		28
Portföy yatırımlarının GSYH içindeki payı		24
Yabancı uluslara yapılan gelir ödemelerinin GSYH içindeki payı		27
ii) Kısıtlamalar	50	
Gizli ithalat engelleri		22
Ortalama gümrük tarife oranı		28
Uluslararası ticaret vergilerinin cari gelir içindeki payı		26
Sermaye hesabı sınırlamaları		24
Sosyal Küreselleşme	100	
i) Kişisel iletişim verileri	33	
Telefon görüşmeleri		25
Yapılan transferlerin GSYH içindeki payı		2
Uluslararası turizm		26
Yabancı nüfusun toplam nüfus içindeki payı		21
Kişi başına düşen uluslararası mektuplar		25
ii) Bilgi akışı verileri	36	
Her bin kişi içinde internet kullanıcı sayısı		37
Her bin kişi içinde televizyon kullanıcı sayısı		39
Gazete ticaretinin GSYH içindeki payı		25
iii) Kültürel yakınlık verileri	32	
Kişi başına McDonald's restoranlarının sayısı		47
Kişi başına IKEA sayısı		47
Kitap ticaretinin GSYH içindeki payı		6
Politik Küreselleşme	100	
Ülkedeki konsolosluklar		25
Uluslararası kuruluşlara üyelik		27
Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi görevlerine katılım		22
Uluslararası antlaşmalar		26

NOT: Ağırlık oranları ondalık sayıların yuvarlamasından dolayı toplamda 100 değerini vermeyebilir.

Kaynak: Dreher (2006)

4. VERİLER VE YÖNTEM

Çalışmada kullanılan veriler Dünya Bankası ve KOF Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü'nden alınmıştır. Çalışmanın odağında bulunan küresel ekonomik güç olma değişkeni ülkelerin GSYH büyüklüklerinin dünya GSYH büyüklüğüne oranı olarak ölçülmüştür. Diğer değişkenler ise ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme

endeksleri (KOF) ve kontrol değişkeni olarak kullanılan nüfus değişkenidir. Ülkelerin küresel güç olmalarını etkileyen çok sayıda değişken olmasına rağmen bu çalışma küreselleşmenin ülkelerin küresel güç olmaya etkilerini incelediğinden diğer değişkenler analize dışı bırakılmıştır. Ülkelerin GSYH ve nüfus verileri Dünya Bankasından alınırken küreselleşme endeksleri KOF Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü'nden alınmıştır. Analizde 83 ülke, Dünya Bankası gelir sınıflandırmasına göre dört düzeyde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre analizin yapılacağı 2000-2012 yıllarında verisine ulaşılan ülkeler seçilmiştir. Birinci gruba yüksek gelirli ülkelerden 32 ülke alınmıştır. İkinci gruba orta-yüksek gelirli ülkelerden 25, üçüncü gruba orta-düşük gelirli ülkelerden 18 ve dördüncü ülke grubuna ise düşük gelirli ülkelerden 8'i alınmıştır.

Logaritması alınan değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 2'de raporlanmıştır.

Değişkenlerin tanımlayıcı özellikleri incelendiğinde grupların nüfus hariç diğer tüm değişkenlerde ortalama değerlerinin yüksek gelir gruplarından düşük gelir gruplarına doğru azaldığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, gelir düzeyi yükseldikçe ülkelerin hem küresel güç olma hem de küreselleşme düzeylerinin yükseldiği gözlenmiştir. Değişkenlerin standart sapmaları incelendiğinde ise küresel güç olma değişkeninin gelir gruplarına göre sistematik farklılıklar içerdiği görülmektedir. Grupların gelir düzeyi yükseldikçe küresel güç olma düzeylerinde de sapmalar artmaktadır. Başka bir ifadeyle yüksek gelir grubundaki ülkelerin küresel güç düzeyleri büyük bir heterojenlik içerirken grupların gelir düzeyi düştükçe heterojenlik de düşmektedir.

Değişkenlerin birbirleriyle olan korelasyonları Tablo 4'de verilmektedir. Kontrol değişkeni olarak seçilen nüfus değişkeni ile küreselleşme endeksleri, bağımlı değişken olan küresel güç olma değişkeniyle yüksek bir korelasyona sahiptir. Ayrıca bağımsız değişkenlerin birbirleriyle de yüksek korelasyonlara sahip olduğu görülüyor ki bu durum çoklu bağlantı sorunun yükselmesine neden olabilir.

Tablo 3: Tanımlayıcı İstatistikler

Ülke Grupları	Değişkenler	Gözlem	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Yüksek Gelirli Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	416	-0,487	1,609	-4,062	3,479
	EKONOMİK	416	4,337	0,174	3,795	4,581
	SOSYAL	416	4,340	0,163	3,823	4,534
	POLİTİK	416	4,434	0,183	3,635	4,589
	NÜFUS	416	16,347	1,461	12,547	19,565
Orta-Yüksek Gelirli Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	325	-1,775	1,579	-4,558	2,424
	EKONOMİK	325	4,049	0,171	3,435	4,399
	SOSYAL	325	3,924	0,184	3,380	4,333
	POLİTİK	325	4,191	0,564	1,459	4,544
	NÜFUS	325	16,850	1,417	14,534	21,024
Orta-Düşük Gelirli Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	234	-2,816	1,710	-5,545	0,973
	EKONOMİK	234	3,981	0,198	3,371	4,383
	SOSYAL	234	3,640	0,260	2,803	4,098
	POLİTİK	234	4,261	0,263	3,457	4,545
	NÜFUS	234	17,088	1,680	14,902	20,936
Düşük Gelirli Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	104	-3,996	1,127	-5,888	-1,838
	EKONOMİK	104	3,557	0,260	3,002	3,967
	SOSYAL	104	3,096	0,264	2,567	3,541
	POLİTİK	104	4,178	0,227	3,673	4,446
	NÜFUS	104	16,957	1,103	15,107	18,857
Tüm Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	1079	-1,718	1,961	-5,888	3,479
	EKONOMİK	1079	4,098	0,299	3,002	4,581
	SOSYAL	1079	3,943	0,438	2,567	4,534
	POLİTİK	1079	4,299	0,375	1,459	4,589
	NÜFUS	1079	16,718	1,498	12,547	21,024

Yüksek Gelirli Ülkeler (32): Avusturalya, Avusturya, Bahreyn, Belçika, Kanada, Şili, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, İzlanda, İrlanda, İsrail, İtalya, Japonya, G, Kore, Hollanda, Yeni Zelanda, Polonya, Portekiz, Rusya, Suudi Arabistan, Singapur, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere, Amerika, Uruguay,

Orta-Yüksek Gelirli Ülkeler (25): Arnavutluk, Cezayir, Arjantin, Azerbaycan, Belarus (Beyaz Rusya), Bosna Hersek, Brezilya, Bulgaristan, Çin, Kolombiya, Kosta Rika, Ekvator, Ürdün, Kazakistan, Makedonya, Malezya, Meksika, Peru, Romanya, Sırbistan, Güney Afrika, Tayland, Tunus, Türkiye, Venezüella

Orta-Düşük Gelirli Ülkeler (18): Ermenistan, Bolivya, Mısır, Gürcistan, Gana, Endonezya, Hindistan, Kırgızistan, Moldova, Nikaragua, Nijerya, Pakistan, Paraguay, Filipinler, Senegal, Ukrayna, Vietnam, Zambiya

Düşük Gelirli Ülkeler (8): Bangladeş, Orta Afrika, Etiyopya, Haiti, Kenya, Nijer, Uganda, Zimbabve

Çalışmada tahmin yöntemi olarak panel veri analiz yöntemi tercih edilmiştir. Panel veri analizi hem zaman içinde ülkelerin yükselen heterojen yapılarıyla hem de çoklu bağlantı sorularıyla daha iyi mücadele etmektedir (Kennedy, 2006:331; Baltagi, 2008:6-8).

Tablo 4: Ülke Grupları İçin Korelasyon Matrisi

Ülke Grupları	Değişkenler	KÜRESELGÜÇ	EKONOMİK	SOSYAL	POLİTİK	NÜFUS
Yüksek Gelirli Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	1,0000				
	EKONOMİK	-0,0209	1,0000			
	SOSYAL	0,1157	0,6807	1,0000		
	POLİTİK	0,5921	-0,0571	0,1378	1,0000	
	NÜFUS	0,9425	-0,1393	-0,1051	0,6180	1,0000
Orta-Yüksek Gelirli Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	1,0000				
	EKONOMİK	-0,3874	1,0000			
	SOSYAL	-0,4028	0,3379	1,0000		
	POLİTİK	0,5949	-0,4480	-0,3452	1,0000	
	NÜFUS	0,9608	-0,4953	-0,5348	0,6077	1,0000
Orta- Düşük Gelirli Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	1,0000				
	EKONOMİK	-0,0522	1,0000			
	SOSYAL	-0,0930	0,3689	1,0000		
	POLİTİK	0,4339	0,0850	-0,1935	1,0000	
	NÜFUS	0,9594	-0,1060	-0,1952	0,4083	1,0000
Düşük Gelirli Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	1,0000				
	EKONOMİK	-0,3972	1,0000			
	SOSYAL	0,1891	0,5580	1,0000		
	POLİTİK	0,5798	-0,0502	0,2520	1,0000	
	NÜFUS	0,9163	-0,5678	-0,0285	0,5268	1,0000
Tüm Ülkeler	KÜRESELGÜÇ	1,0000				
	EKONOMİK	0,3161	1,0000			
	SOSYAL	0,4924	0,8147	1,0000		
	POLİTİK	0,4835	0,1589	0,1598	1,0000	
	NÜFUS	0,6341	-0,3588	-0,2633	0,3481	1,0000

5. TAHMİN SONUÇLARI

Tablo 5’de ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme endekslerinin küresel ekonomik güç olma üzerindeki etkilerini ölçmeye çalışan panel veri analizinin tahmin sonuçları görülmektedir. Modele kontrol değişkeni olarak nüfus eklenmiştir. Tüm değişkenler doğal logaritmik formda analize alınmıştır. Hausman test sonuçlarına göre yüksek gelirli ülkü grubu dışında tüm gruplar için sabit etkiler modeli önerilmiştir. Yüksek gelirli ülke grubuna uygulan BP-LM test sonucuna göre tesadüfi etkiler modeli havuzlanmış modele tercih edilmiştir. Tüm ülke gruplarında otokorelasyon ve değişen varyans sorunu tespit edilmiştir. Bu nedenle, değişen varyans ve otokorelasyon sorunlarına karşı dirençli olan Arellano-Froot-Rogers tahmincisi kullanılarak tahmin gerçekleştirilmiştir.

Tahmin sonuçlarına göre küresel ekonomik güç olmada her gelir grubu farklı küreselleşme kanallarından (endeksinden) etkilenmektedir. Küresel ekonomik güç olma özelliği en yüksek olan yüksek gelirli ülkeler ekonomik küreselleşmeden, orta-yüksek gelir grubuna üye ülkeler sosyal küreselleşmeden ve orta-düşük gelir grubuna üye ülkeler ise politik küreselleşmeden pozitif yönde etkilenmektedir. Düşük gelir grubuna üye ülkelerin küresel güç olma özellikleri olmadığından tahmin sonuçları da beklenmediği gibi ters işaretlerde çıkmaktadır. Düşük gelirli ülkelerdeki bu ters işaretler, küreselleşmemin bu ülkeleri negatif yönde etkilediği şeklinde de yorumlamak mümkündür.

Tablo 5: Küreselleşme Değişkenlerinin Küresel Ekonomik Güç Olmaya Etkileri: Panel Veri Tahmin Sonuçları

	Yüksek Gelirli Ülkeler	Orta-Yüksek Gelirli Ülkeler	Orta-Düşük Gelirli Ülkeler	Düşük Gelirli Ülkeler	Tüm Ülkeler
EKONOMİK	0,8658706*** (0,1794)	-0,0329985 (0,2332)	0,3661815 (0,2640)	-0,4995845** (0,1874)	0,162029 (0,1681076)
SOSYAL	0,2047842 (0,6598)	2,157264*** (0,5406)	0,4995151 (0,4748)	-0,0206633 (0,1268)	0,6915739** (0,2984881)
POLİTİK	0,2124626 (0,3879)	0,4028496 (0,3078)	1,298505*** (0,3191)	-0,1944089* (0,0892)	0,5445978* (0,2789834)
NÜFUS	0,9656235*** (0,0807)	1,97487*** (0,5854)	1,947496** (0,7054)	1,986605*** (0,3894)	1,134211*** (0,2938185)

Tablo 5 (Devamı): Küreselleşme Değişkenlerinin Küresel Ekonomik Güç Olmaya Etkileri: Panel Veri Tahmin Sonuçları

SABİT	-21,858*** (2,8089)	-45,07012*** (10,3284)	-44,90356*** (11,1540)	-35,02902*** (5,7844)	- 26,41154*** (4,615466)
Gözlem Sayısı	416	325	234	104	1079
Ülke Sayısı	32	25	18	8	83
Hausman	5,64	29,00	23,73	12,17	186,43
Ho: Tesadüfi	(0,2281)	(0,00)	(0,00)	(0,01)	(0,00)
BP-LM	1962,47				
Ho: EKK	(0,000)				
Tahmin Yöntemi	Tesadüfi Etki	Sabit Etki	Sabit Etki	Sabit Etki	Sabit Etki
R ² (grup içi)	0,1178	0,4372	0,5812	0,5140	0,2923
F Testi	258,62 (0,00)	8,95 (0,00)	14,90 (0,00)	13,48 (0,00)	12,28 (0,00)

***, **, *, sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılık düzeyini göstermektedir. Katsayılar altında parantez içinde dirençli standart hatalar raporlanmıştır, Hausman ve BP-LM testlerinin altında parantez içinde olasılık değerleri raporlanmıştır.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada farklı gelir seviyesine sahip ülkelerde ekonomik, sosyal ve politik küreselleşmenin ülkelerin küresel ekonomik güç olmalarına etkileri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre farklı gelir düzeyinde farklı küreselleşme kanallarının ülkelerin küresel ekonomik güç olmasında etkili olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan en genel sonuç, en düşük gelir grubu hariç tüm gelir gruplarında küreselleşmenin pozitif etkiye sahip olduğudur. Tanımlayıcı istatistiklerde gözlenen gelir düzeyi ile küreselleşme düzeyleri arasındaki büyük paralellik, analiz sonuçlarıyla desteklenmektedir. Analiz sonuçlarıyla her gelir grubunda etkili olan küreselleşme kanalları tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ekonomik küreselleşmenin yüksek gelir grubu ülkelerde; sosyal küreselleşmenin orta-yüksek gelir grubu ülkelerinde ve politik küreselleşmenin de orta-düşük gelir grubu ülkelerde, bu ülkelerin küresel güç olmalarına pozitif yönde etki ettiği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre küreselleşme düşük gelirli ülkeleri negatif yönde etkilemektedir. Bu ülkelerin dünya ile ekonomik ve siyasi entegrasyon kendilerine negatif etki yapmaktadır. Ulaşılan bu sonuçlar, Stiglitz 2004 ve Krugman 2007 çalışmalarıyla ortaya konan küreselleşmenin farklı gelişmişlik düzeylerinde farklı sonuçlar sahip olacağı yönündeki tespitleriyle benzerlik göstermektedir.

Yüksek gelirli ülkeler aynı zamanda tüm küreselleşme çeşitlerinde en yüksek değerlere sahiptir. Bazı istisnaları olsa da bu ülkelerin ortak özelliği bilgi ve teknoloji tabanlı ekonomiye sahip olmalarıdır. Gerek bilgi ve teknoloji üretiminden kazanmış oldukları rekabet ve kurumsal yapı avantajından gerekse üretmiş oldukları teknolojik malların dünyaya pazarlanmasında ekonomik entegrasyonun yüksek olması gerekmektedir. Bu nedenle bu ülke grubunun ekonomik entegrasyondan pozitif yönde etkilenmesi son derece tutarlı görünmektedir.

Orta-yüksek gelirli ülkeler, yüksek gelirli ülkelere göre küreselleşme düzeyi en yüksek ikinci ülke grubunu temsil etmektedir. Bu ülkeler yüksek gelirli ülkeler gibi bilgi-teknoloji üretme kapasitesine sahip değildir. Bu nedenle teknoloji üretiminden çok teknoloji transferi yapmaktadırlar. İhtiyaç duydukları bilgi akışı için gerekli iletişim ağları sosyal küreselleşme bileşenlerinde bulunmaktadır. Bu ülke grubunun da kendi ekonomisi için kritik öneme sahip sosyal küreselleşmeden pozitif etkilenmesi beklenen bir sonuçtur.

Orta-düşük gelirli ülkeler, düşük gelirli ülkelere göre en düşük küreselleşme düzeyine sahip ülkelere olmaktadır. Bu ülkeler ancak ülkelerindeki konsolosluk sayısı, uluslararası kuruluşlara üyelik ve uluslararası antlaşmalar gibi politik küreselleşme düzeylerini artırdıklarında pozitif yönde etkilenmektedirler. Doğal süreçler doğrultusunda bu ülkeler önce politik küreselleşme ile siyasi iletişimi artıracaklar, sonrasında sosyal küreselleşme ile bilgi ve teknoloji transferlerini hızlandıracaklar ve son olarak bilgi tabanlı ekonomiye geçebilirlerse ekonomik entegrasyonla dünya pazarlarına teknolojik mal ve hizmet satarak zenginleşeceklerdir. Burada gözden kaçırılmaması gereken, dünyada birçok bilgi ekonomisine sahip ülke bulunurken bu ülkelerin yine de bu silsileyi takip edip edemeyecekleridir.

Düşük gelirli ülkeler için yapılan analiz sonuçları diğer ülke gruplarından çok farklı çıksa da beklentilerle örtüşmektedir. Bu ülkeler küresel ekonomik güç olma potansiyelinden çok uzak olduklarından küresel güç olmalarını etkileyen faktörleri analiz etme çok gerekli görünmeyebilir. Buna rağmen küreselleşmenin özellikle ekonomik ve politik küreselleşmenin bu ülkelerin aleyhine işlediği görülmektedir. Bu ülkeler küreselleşmeden korunmalı mı yoksa tersine daha hızlı küreselleşmeli midir? Bu sorunun cevabı tanımlayıcı istatistiklerde

görünen küreselleşmeyle gelir düzeyi arasındaki aynı yönlü güçlü ilişkide yatmaktadır. Bu ilişki gereği gelir düzeyi çok düşük olan bu ülkelerin gelir düzeyleri artıkça küreselleşme düzeyleri de artacak ve küreselleşmenin pozitif etkilerine ulaşabileceklerdir. Bu nedenle küreselleşmeden çok büyüme politikalarıyla gelir düzeylerini yükseltmeye odaklanmaları daha etkili sonuç verecek gibi görünmektedir.

Sonuç olarak küreselleşme ile gelir düzeyi arasındaki aynı yönlü ve güçlü bir ilişkinin varlığı durumunda, ülkelerin küresel güç olmalarında farklı gelir düzeyindeki ülkelerde farklı küreselleşme kanallarının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle ülkeler kendi gruplarında etkili olan küreselleşme düzeyini yükselterek daha yüksek gelir düzeyine ulaşacaklardır. Daha yüksek gelir düzeyinde ise diğer bir küreselleşme kanalı etkili hale gelecek ve gelir düzeyi tekrar yükselecektir. Bu sarmal süreç küresel ekonomik güç olma sürecini besleyecektir. Özetle araştırmaya göre küreselleşerek küresel güç olunacağı sonucuna ulaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

Acemoğlu, D., & Robinson, J. A. (2013). Economics versus Politics: Pitfalls of Policy Advice, *Journal Of Economic Perspectives* Vol. 27, No. 2, Spring.

Adıgüzel, M. (2011). *Teknolojinin Küreselleşmesi*, Nobel Yayınevi, Ankara.

Allen, R. (2011). *Global Economic History: A very Short Introduction*, Oxford.

Amstrong, D. (1998). "Globalisation and Social State", *Review of International Studies*, 24.

Ayanwale, A.B. (2007). "FDI and Economic Growth: Evidence From Nigeria", *African Economic Research Consortium Paper* 165, Nairobi.

Badinger, H., & Tondl, G. (2002) "Trade, Human Capital and Innovation: The Engines of European Regional Growth in the 1990s", *ERSA Conference Papers* ERSA02P043.

Baltagi, B.H. (2008). "Forecasting with Panel Data," *Journal of Forecasting* 27(2).

Boratav, K. (2007). *Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009*, İmge Kitabevi Yayınları, 18.Baskı, Ankara.

Borensztein, E., De Gregorio, J., & Lee, J.W. (1998). How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth? *Journal of International Economics* 45.

Caselli, M. (2008). Measuring... What? Notes on Some Globalization Indices, *Globalizations*, Volume 5, Number 3.

Caselli, M. (2012). *Trying To Measure Globalization. Experiences, Critical Issues and Perspectives*. Dordrecht: Springer.

Chang, H.J. (2002). *Kicking Away the Ladder: Development Strategy in Historical Perspective*, Anthem Press, London.

Carkovic, M., & Levine, R. (2002). Does Foreign Direct Investment Accelerate Growth?, mimeo, University of Minnesota.

Celik, S., & Basdas, U. (2010). "How does Globalization Affect Income Inequality? A Panel Data Analysis", *International Advances in Economic Research*, 16 (4), s. 358-370.

Clark, W. C. (2000). *Environmental globalization in Governance in a Globalizing World* (Eds) J, S, Nyeand J, D, Donahue, Brookings Institution Press, Washington, DC, pp. 86–108.

De Mello, & L. R. (1999). "Foreign Direct Investment – Led Growth: Evidence from Time Series and Panel Data", *Oxford Economic Papers*, 51, pp.133–151.

Dollar, D., & Kraay, A. (2001). *Trade, Growth, and Poverty*, World Bank Discussion Paper, Washington, DC.

Dorman, P. (2000). "Actually Existing Globalization" içinde *Rethinking Globalization* (S), (Ed, P, S, AulakhVeM, G, Schechter), Palgrave, New York.

Dreher, A. (2006). "Does Globalization Affects Growth? Evidencefrom New Index Of Globalization", *Applied Economics*, 38, pp.1091-1110.

Dreher, A., & Gaston, N. (2008). "Has Globalization Increased Inequality?", *Review of International Economics*, 16,2, pp.516-536.

- Frankel, J. A., & Romer, D. (1996). Trade and Growth: An Empirical Investigation, NBER Working Paper 5476.
- Gerschenkron, A. (1962). Varieties of Capitalism, Types of Democracy and Globalization, Routledge, 1962.
- Giddens, A. (2000). Elimizden Kaçıp Giden Dünya, (Çev: O, Akınhay), Alfa Yayınları, İstanbul.
- Garrett, G. (2001). The Distributive Consequences of Globalization, UCLA, MS.
- Goldberg, P. K., & Pavcnik, N. (2007). “Distributional Effects of Globalization in Developing Countries”, Journal of Economic Literature, XLV, pp.39–82.
- Greenaway, D., Morgan, W., & Wright, P. (1999). Exports, Export Composition and Growth, Journal of International Trade & Economic Development, 8, pp.41–51.
- Grossman, G., & Helpman, E. (1991). “Quality Ladders in the Theory of Growth”, Review of Economic Studies, 58, pp.43–61.
- Güngör, E. (1996). Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Hayaloğlu, P., Kalaycı, C., & Artan, S. (2015). Küreselleşme Farklı Gelir Grubundaki Ülkelerde Ekonomik Büyümeyi Nasıl Etkilemektedir?, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 10(1), s.119- 152.
- Helpman, E. “The Mystery of Economic Growth”, Cambridge: Harvard University Press, MA. 2004.
- Heshmati, A., & Sangchoon, L. (2010). “The Relationship between Globalization, Economic Growth and Income Inequality” TEMEP Discussion Paper No, 51, College of Engineering, Seoul National University.
- ILO, Uluslararası Çalışma Örgütü, (2007). Report.
www.ilo.org/empent/Publications/WCMS...en/index.htm.(Erişim: 11,04,2017),
- IMF, Uluslararası Para Fonu, (2007). Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2007/02/weodata/index.aspx>(Erişim: 11,04,2017),
- Kantarcioğlu, S. (1998). Türkiye Cumhuriyeti Hükümet Programlarında Kültür, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kennedy, P. (1998). Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri, Çev: Birtane Karanakçı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Kennedy, P. (2006). The Parliament of Men: The Past, Present and Future of The United Nations. New York: Vintage Books.
- Keohane, R. O., & Nye, J. S. (2000). Introduction, in Governance in a Globalizing World(Eds) J, S, Nyeand J, D, Donahue, Brookings Institution Press, Washington, DC, pp, 1–44.
- Krugman, P. (2007). “Trade and Inequality”, <http://www.voxeu.org/article/trade-and-inequality-revisited>, (Erişim: 17,04,2015).
- Leitao, N. C. (2012a). ”Foreign Direct Investment and Globalization”, Actual Problems of Economics 4, pp.398-405.
- Leitao, N.C. (2012b). ” Economic Growth, Globalization and Trade”, Management Research and Practice 4 (3).
- Leitao,N. C. (2013). Cultural Globalization and Economic Growth, The Romanian Economic Journal,
- Lombaerde, P. D., & Iapadre, P. L. (2008). The World is not Flat: Implications For The Construction Of Globalisation Indices, World Economics, 9(4).
- Mah, J. S. (2002). “ The Impact of Globalization on Income distribution: the Korean Experience”, Applied Economics Letters, 9, pp. 1007–1009.
- Mileva, E. (2008). “The Impact of Capital Flows on Domestic Investment in Transition Economies”, ECB Working Paper 871,February.
- Norris, P. (2000). Global Governance and Cosmopolitan Citizens, In Governance in a Globalizing World (Eds) J, S, Nye and J, D, Donahue, Brookings Institution Press, Washington, DC, pp.155–77.

- North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change, and Economic Performance*. New York: Cambridge University Press.
- Onaran, Ö. (2007). "Jobless Growth in The Central and Eastern European Countries: A Country Specific Panel Data Analysis For The Manufacturing Industry", Vienna University of Economics and Business Administration, Working Paper 103, March.
- Öniş, Z. (1991). "The Logic of the Developmental State". *Comparative Politics*, 24/1.
- Pamuk, Ş. (2015). *Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları*, İş Bankası Kültür Yayınları, 5. Baskı.
- Rao ,B. B., Vadlamannati, K. C. (2011). *Globalization and Growth in the Low Income African Countries with the Extreme Bounds Analysis*, *Economic Modelling* 28, pp. 795–805.
- Rebelo, S. T. (1991). "Long-run policy analysis and long-run growth", *Journal of Political Economy*, 99, pp. 500–521.
- Rodrik, D., Subramanian, A., & Trebbi, F. (2004). "Institutions Rule: The Primacy of Institutions Over Geography and Integration in Economic Development," *Journal of Economic Growth*, Springer, vol. 9(2).
- Salvatore. D. (2004). "Globalization, Comparative Advantage, and Europe's Double Competitive Squeeze," *Global Economy Journal*, De Gruyter, vol. 4(1).
- Scholte, J. A. (2008). *Defining Globalisation*. *World Economy*, Volume 31-11.
- Sönmez, A. (2001). *DoğuAsya 'Mucize'si ve Bunalım; Türkiye için Dersler*, İstanbul.
- Stiglitz, J. E. (2004). "Globalization and Growth in Emerging Markets", *Journal of Policy Modeling*, 26, pp. 465-484.
- Şenkal, A. (2007). *Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika*, Alfa, 2.Baskı, İstanbul.
- Taymaz, E.(2001). *Ulusal Yenilik Sistemi, Tübitak/ TTGV/DİE*, Ankara.
- Wade, R. (1990). *Governing the Market: The Role of the State in East Asian Industrialization*, Princeton University Press, New Jersey.
- Wallerstein, I. (2009). *Liberalizmden Sonra*, Çeviren, Erol Öz, Metis Yayınları, İstanbul.
- Weber, M. (1905). *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu*, 1905, Çeviren: Gülistan Solmaz, Cantekin Matbaası, Ankara.
- Yeldan, E. (2013). *Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi, Bölüşüm, Birikim ve Büyüme*, İletişim Yayıncılık, İstanbul.